

Paziņojums

Translations are proofread by EDPB Members.
This language version has not been proofread yet.

Paziņojums 3/2024 par datu aizsardzības iestāžu lomu Mākslīgā intelekta akta regulējumā

Pieņemts 2024. gada 16. jūlijā

Eiropas Datu aizsardzības kolēģija ir pieņēmusi šādu paziņojumu.

1 PRIEKŠVĒSTURE UN ŠĀ PAZIŅOJUMA NOLŪKS

1. 2024. gada 12. jūlijā Oficiālajā Vēstnesī tika publicēta Regula (ES) 2024/1689, ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā (Mākslīgā intelekta akts, turpmāk – “MI akts”) un ar ko groza dažus Savienības tiesību aktus¹.
2. MI akts paredz saskaņotus noteikumus par mākslīgā intelekta (turpmāk – “MI”) laišanu tirgū, nodošanu ekspluatācijā un izmantošanu saskaņā ar jauno tiesisko regulējumu un paredz tirgus uzraudzību Regulas (ES) 2019/1020 nozīmē². Kā norādīts MI akta 1. panta 1. punktā, tā mērķis ir uzlabot iekšējā tirgus darbību un atbalstīt inovāciju, vienlaikus veicinot uz cilvēku vērstu un uzticamu MI ieviešanu un nodrošinot veselību, drošību un augstu pamattiesību aizsardzības līmeni, kas noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk – “Harta”), tostarp attiecībā uz pamattiesībām uz privātumu un personas datu aizsardzību (attiecīgi Hartas 7. un 8. pants).

---

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1689 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā un groza Regulas (EK) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 un (ES) 2019/2144 un Direktīvas 2014/90/ES, (ES) 2016/797 un (ES) 2020/1828 (Mākslīgā intelekta akts) (Dokuments attiecas uz EEZ), OV L, 2024/1689, 12.07.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1020 (2019. gada 20. jūnijs) par tirgus uzraudzību un produktu atbilstību un ar ko groza Direktīvu 2004/42/EK un Regulas (EK) Nr. 765/2008 un (ES) Nr. 305/2011 (Dokuments attiecas uz EEZ).

3. Raugoties no šā viedokļa, MI akts un Savienības datu aizsardzības tiesību akti (jo īpaši VDAR³, ESDAR⁴ un LED⁵, kā arī E-privātuma direktīva⁶) principā⁷ ir jāuzskata (un konsekventi jāinterpretē) par savstarpēji papildinošiem un pastiprinošiem instrumentiem. Tas jā dara gan attiecībā uz tiesību aktu mērķiem, gan attiecībā uz nodrošināto aizsardzību, tostarp skarto personu tiesībām (kuras var tikt kvalificētas arī kā “datu subjekti” saskaņā ar VDAR). Turklāt ir svarīgi uzsvērt, ka Savienības datu aizsardzības tiesību akti ir pilnībā piemērojami personas datu apstrādei, kas saistīta ar MI sistēmu aprites ciklu, kā skaidri atzīts MI akta 2. panta 7. punktā (skatīt arī 9. un 10. apsvērumu).
4. Patiesībā personas datu apstrāde (kas bieži vien ir cieši saistīta ar datiem, kas nav personas dati) visā MI sistēmu dzīves ciklā – un jo īpaši to MI sistēmu dzīves ciklā, kuras rada augstu risku pamattiesībām⁸ – nepārprotami ir (un arī turpmāk būs) dažādu tehnoloģiju, uz kurām attiecas MI definīcija, pamatelements, kā noteikts MI akta 3. panta 1. punktā. Šo iemeslu dēļ valstu datu aizsardzības iestādes (turpmāk – “DAI”) ir aktīvi darbojušās saistībā ar šīm tehnoloģiskajām attīstībām⁹, un EDAU, kas ir cieši sekojis līdz likumdošanas procesam saistībā ar MI aktu¹⁰, jau ir uzsācis tā (daudzpusīgās) mijiedarbības ar ES datu aizsardzības tiesību aktiem pārbaudi.
5. Ar šo paziņojumu EDAK vēlas vēl vairāk uzsvērt uzraudzības un koordinācijas jautājumus, kas varētu rasties, dalībvalstīm¹¹ ieceļot kompetentās iestādes jomās, kuras ir tik cieši saistītas ar personas datu aizsardzības jautājumiem. Būtu jāuzskata, ka valsts līmenī MI akta izpildes sistēma būs jāveido nākamajā gadā pēc MI akta stāšanās spēkā ap vienu vai vairākām iedibinātām vai izraudzītām “valsts kompetentajām iestādēm” (turpmāk – “VKI”), jo īpaši tirgus uzraudzības iestādi/iestādēm (turpmāk –

---

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (Dokuments attiecas uz EEZ) OV L 119, 04.05.2016., 1.–88. lpp.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti, ar ko tiek atcelta Regula (EK) Nr. 45/2001 un Lēmums Nr. 1247/2002/EK (Dokuments attiecas uz EEZ), OV L 295, 21.11.2018., 39.–98. lpp.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem, vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/JHA, OJ L 119, 04.05.2016., 89.–131. lpp.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju), OV L 201, 31.07.2002., 37.–47. lpp.

⁷ Konkrētāk, attiecībā uz attālinātu biometrisku identifikāciju MI akts ir *lex specialis* attiecībā pret LED (MI akta 5. panta 1. punkta h) apakšpunkts).

⁸ Šajā jautājumā skatīt lielāko daļu MI sistēmu, kas uzskaitītas MI akta III pielikumā.

⁹ Tas ir īstenojies ES jurisdikcijās, izmantojot nostājas dokumentus, sabiedriskās apspriešanas, parlamenta uzklauššanas, pamatnostādnes, atzinumus, kas saistīti ar datu aizsardzības ietekmes novērtējumiem, izmeklēšanām, korigējošiem pasākumiem un (dažreiz) sankcijām. Turklāt DAI piedalās arī dažādās “regulatīvajās smilškastēs”.

¹⁰ Skatīt jo īpaši EDAK un EDAU kopīgo atzinumu 5/2021 par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko nosaka saskaņotus noteikumus par mākslīgo intelektu (Mākslīgā intelekta akts), 2021. gada 18. jūnijs (turpmāk – “EDAK un EDAU kopīgais atzinums 5/2021”); EDAK paziņojumu par digitālo pakalpojumu paketi un datu stratēģiju, kas pieņemts 2021. gada 18. novembrī.

¹¹ Skatīt MI akta 153. apsvērumu.

“TUI”),¹² sadarbojoties gan savā starpā, gan ar DAI un citām iestādēm, kas aizsargā pamattiesības.¹³ EDAK atzīst, ka dažas dalībvalstis jau ir pieņēmušas lēmumu par TUI iecelšanu un ka tāpēc daži no šajā paziņojumā sniegtajiem ieteikumiem var nebūt pilnībā attiecināmi minētajos gadījumos.

6. Kā jau norādīts EDAK un EDAU kopīgajā atzinumā¹⁴, šajā jaunajā izpildes sistēmā būtu jāatzīst DAI nozīmīga loma valsts līmenī, jo īpaši ņemot vērā to pieredzi un zināšanas, ko tās ir uzkrājušas, izstrādājot pamatnostādnes un paraugpraksi un veicot izpildes darbības ar MI saistītos jautājumos attiecībā uz personas datu apstrādi gan valsts, gan starptautiskā līmenī¹⁵. Datu aizsardzības iestādes ir pierādījušas un pierāda, ka tās ir neaizstājami ķēdes dalībnieki, kas nodrošina drošu, uz tiesībām orientētu MI sistēmu ieviešanu vairākās nozarēs.
7. Turklāt būtu jānorāda, ka DAI izraudzīšanās par tirgus uzraudzības iestādēm nāktu par labu visām MI vērtības ķēdes ieinteresētajām personām, darot pieejamu vienotu kontaktpunktu, atvieglojot mijiedarbību starp dažādām regulatīvajām iestādēm, uz kurām attiecas gan MI akts, gan ES datu aizsardzības tiesību akti.
8. Turklāt, ņemot vērā MI aktu, EDAU par īpaši svarīgiem uzskata šādus punktus:
  - papildu jau esošajām zināšanām par MI tehnoloģijām DAI ir kompetenti daudzās MI akta 70. panta 3. punktā minētajās jomās, piemēram, datu skaitļošanas un datu drošības jomā, kā arī jauno tehnoloģiju radīto pamattiesību apdraudējumu novērtēšanā;
  - DAI, pateicoties to pilnīgai neatkarībai¹⁶, var nodrošināt efektīvu neatkarīgu MI sistēmu uzraudzību, kā to prasa MI akta 70. panta 1. punkts¹⁷;
  - saskaņā ar MI akta 74. panta 8. punktu DAI vai citas iestādes ar tādām pašām prasībām par neatkarību (saskaņā ar Direktīvas (ES) 2016/680 41.–44. pantā izklāstītajiem nosacījumiem) ir jāieceļ par TUI attiecībā uz augsta riska MI sistēmām, kas uzskaitītas MI akta III pielikuma 1. punktā, ciktāl tās izmanto tiesībaizsardzības nolūkos, robežu pārvaldībai, tiesiskumam un demokrātijai, un augsta riska MI sistēmām, kas uzskaitītas MI akta III pielikuma 6., 7. un 8. punktā un kas ir demokrātiskas kārtības galvenie elementi;
  - no sistēmiskā viedokļa ir arī īpaši vērtīgi, ka gadījumos, kad Savienības iestādes, struktūras, biroji vai aģentūras ietilpst MI akta darbības jomā, EDAU rīkojas kā kompetentā iestāde to uzraudzībai, kā paredzēts MI akta 70. panta 9. punktā¹⁸;
  - turklāt, ņemot vērā MI akta 26. panta 9. punkta, 27. panta 4. punkta un VIII pielikuma C iedaļas 5. punkta noteikumus, ir gaidāma cieša saikne starp datu aizsardzības ietekmes novērtējumu un pamattiesību ietekmes novērtējumu¹⁹.

---

¹² Skatīt MI akta 3. panta 48. punktu.

¹³ Skatīt MI akta 77. pantu un 157. apsvērumu.

¹⁴ Skatīt jo īpaši EDAK un EDAU kopīgā atzinuma Nr. 5/2021 47. un turpmākos punktus.

¹⁵ DAI jau ilgu laiku ir aktīvi darbojušās un sadarbojušās dažādos ar MI sistēmām saistītos jautājumos dažādos starptautiskos forumos (G7 datu aizsardzības un privātuma iestāžu apaļais galds, Globālā privātuma asambleja (GPA), Starptautiskā darba grupa par datu aizsardzību tehnoloģiju jomā, Eiropas Padome, Starptautiskās standartizācijas organizācijas u. c.), kā arī ar saviem pārstāvjiem ESAO. Šī integrācija ir īpaši svarīga pašreizējā kontekstā, kurā MI regulējums tiek plaši apspriests pasaules līmenī, jo īpaši attiecībā uz standartu izstrādi.

¹⁶ Skatīt Hartas 8. panta 3. punktu un Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – “LESD”) 16. panta 2. punktu.

¹⁷ Skatīt arī MI akta 79. un 80. apsvērumu.

¹⁸ Skatīt arī MI akta 3. panta 48. punktu, 74. panta 9. punktu un 43. panta 1. punktu.

¹⁹ Skatīt MI akta 26. panta 9. punktu, 27. panta 4. punktu un VIII pielikuma 5. punktu.

2 IETEIKUMI

9. EDAK iesaka, ka dalībvalstīm būtu jāizraugās DAI par TUI augsta riska MI sistēmām, kas minētas MI akta 74. panta 8. punktā. Turklāt EDAK iesaka, ņemot vērā valsts DAI viedokli, dalībvalstīm apsvērt iespēju iecelt DAI par tirgus uzraudzības iestādēm atlikušajām augsta riska MI sistēmām, kas uzskaitītas III pielikumā, jo īpaši, ja minētās augsta riska MI sistēmas darbojas nozarēs, kas varētu ietekmēt fizisku personu tiesības un brīvības attiecībā uz personas datu apstrādi, ja vien uz šīm nozarēm neattiecas obligāta iecelšana, kas prasīta MI aktā (piemēram, finanšu nozarē).
10. Ņemot vērā iepriekš minēto, tā kā vienotajam kontaktpunktam saskaņā ar MI aktu vajadzētu būt TUI, kā paredzēts MI akta 70. panta 2. punktā, datu aizsardzības iestādes (kas darbojas kā TUI) būtu jāizraugās par sabiedrības un partneru vienotajiem kontaktpunktiem dalībvalstu un Savienības līmenī. Tas neskartu dalībvalstu pārstāvjus Eiropas Mākslīgā intelekta padomē, kas varētu atšķirties, kā norādīts MI akta 65. panta 4. punkta b) apakšpunktā. Tas arī nodrošinātu vienotu, konsekventu un efektīvu pieeju dažādās nozarēs.
11. Plašākā perspektīvā ir vajadzīga laba sadarbība starp TUI un citām struktūrām, kurām uzdots uzraudzīt MI sistēmas²⁰, tostarp DAI, un šajā sakarā ir jāparedz skaidras procedūras, pamatojoties uz MI akta 74. panta 10. punktu²¹. Šādas procedūras būtu jāveido un jāattīsta saskaņā ar lojālas sadarbības principu, kas paredzēts Līgumā par Eiropas Savienību 4. panta 3. punktā, kā to uzsvērusi Tiesa *Bundeskartellamt* lietā²². Tādējādi digitālajā ekosistēmā var novērst pretrunas starp dažādu uzraudzības iestāžu un struktūru pieņemtajiem lēmumiem un izmantot sinerģiju, veicot saskaņotus, efektīvus un savstarpēji papildinošus izpildes nodrošināšanas pasākumus privātpersonu un juridiskās noteiktības labā.
12. Lai gan jaunu uzdevumu un pilnvaru piešķiršanu attiecībā uz MI sistēmu uzraudzību varētu atvieglot juridiskās un tehniskās prasmes, kas jau ir DAI, pats fakts, ka DAI ir paredzēti jauni uzdevumi un pilnvaras, tostarp kā tirgus uzraudzības iestādes, nozīmē, ka dalībvalstīm ir jānodrošina pienācīgi papildu cilvēkresursi un finanšu resursi.
13. Līdz šim izdarītie apsvērumi par attiecībām starp valsti DAI un TUI saskaņā ar MI aktu līdzīgi attiecas uz MI biroja²³ veikto uzraudzības darbību attiecībā uz vispārēja mērķa MI modeļiem, kas varētu būt ļabi apmācīti par personas datiem²⁴ un kuru rezultāts var ietekmēt personu privātumu un datu aizsardzības tiesības. Šajā ziņā MI aktā pašlaik nav noteikta skaidra koordinācija starp MI biroju un DAI/EDAK.
14. EDAU uzsver, ka vienmēr, kad vispārējas nozīmes MI modelis vai sistēma ietver personas datu apstrādi, uz to – tāpat kā uz jebkuru citu MI sistēmu – var attiekties attiecīgo valsts DAI (kas arī darbojas

---

²⁰ Jo īpaši tādās jomās kā izstrādājumu drošums (piemēram, viedo rotaļlietu gadījumā skatīt arī I pielikumu), konkurence, digitālie un plašsaziņas līdzekļu pakalpojumi, finanšu pakalpojumi, patērētāju aizsardzība un pamattiesību aizsardzība.

²¹ Skatīt arī MI akta 57. panta 10. punktu attiecībā uz darbībām, kas tiek veiktas "regulatīvajās smilškastēs".

²² Tiesas 2023. gada 4. jūlija spriedums lietā *Meta Platforms* un citi (*Conditions générales d'utilisation d'un réseau social*, C-252/21, ECLI:EU:C:2023:537), it īpaši 53.–63. punkts.

²³ MI birojs, kas minēts MI akta 64. pantā, ir izveidots ar Komisijas Lēmumu (2024. gada 24. janvāris), ar ko izveido Eiropas Mākslīgā intelekta biroju, C/2024/390, OV C, C/2024/1459, 14.02.2024.

²⁴ Skatīt arī MI akta XI pielikuma 1. iedaļas 1. punkta e) apakšpunktu un 2. punkta c) apakšpunktu.

saskaņā ar VDAR VII nodaļu) un EDAU (ja uz to attiecas ESDAR) uzraudzības kompetence. Tāpēc valstu DAI un EDAU var būt tikai pienācīgi iesaistīties šo sistēmu uzraudzībā, ja rodas jautājumi par lietām, kas ietilpst Savienības datu aizsardzības tiesību aktu darbības jomā. Tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu atbilstību Hartas 8. pantam un LESD 16. pantam, tostarp attiecībā uz MI akta 56. pantā minēto prakses kodeksu novērtēšanas procesu.

15. Attiecīgi EDAK vērš Eiropas Komisijas un ES MI biroja, kas ir tās daļa, uzmanību uz nepieciešamību sadarboties ar valstu DAI un EDAK un uz nepieciešamību, vienojoties ar tām, izveidot atbilstošu savstarpējo sadarbību²⁵ visefektīvākajā veidā un pilnībā ievērojot lojālas sadarbības principu, kā to atgādināja Tiesa²⁶.

Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas vārdā

Priekšsēdētāja

(Anu Talus)

---

²⁵ Ņemot vērā arī 2. panta 3. punkta c) un d) apakšpunktu, 3. un 6. pantu Komisijas Lēmumā (2024. gada 24. janvāris), ar ko izveido Eiropas Mākslīgā intelekta biroju, C/2024/1459.

²⁶ Skatīt šā paziņojuma 22. zemsvītras piezīmi.